ابتکار

روزنامه صبح ایران

سه‌شنبه ۱۹ آبان ۱۴۰۵
۳۰ جمادی‌الاول ۱۴۴۸
۱۰ نوامبر ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۶۲۹۶
۸ صفحه
۴۰۰۰۰ تومان

دیدار نماینده ویژه چین با باقری

پکن در جست‌وجوی نقش تازه در معادلات منطقه



صفحه ۲

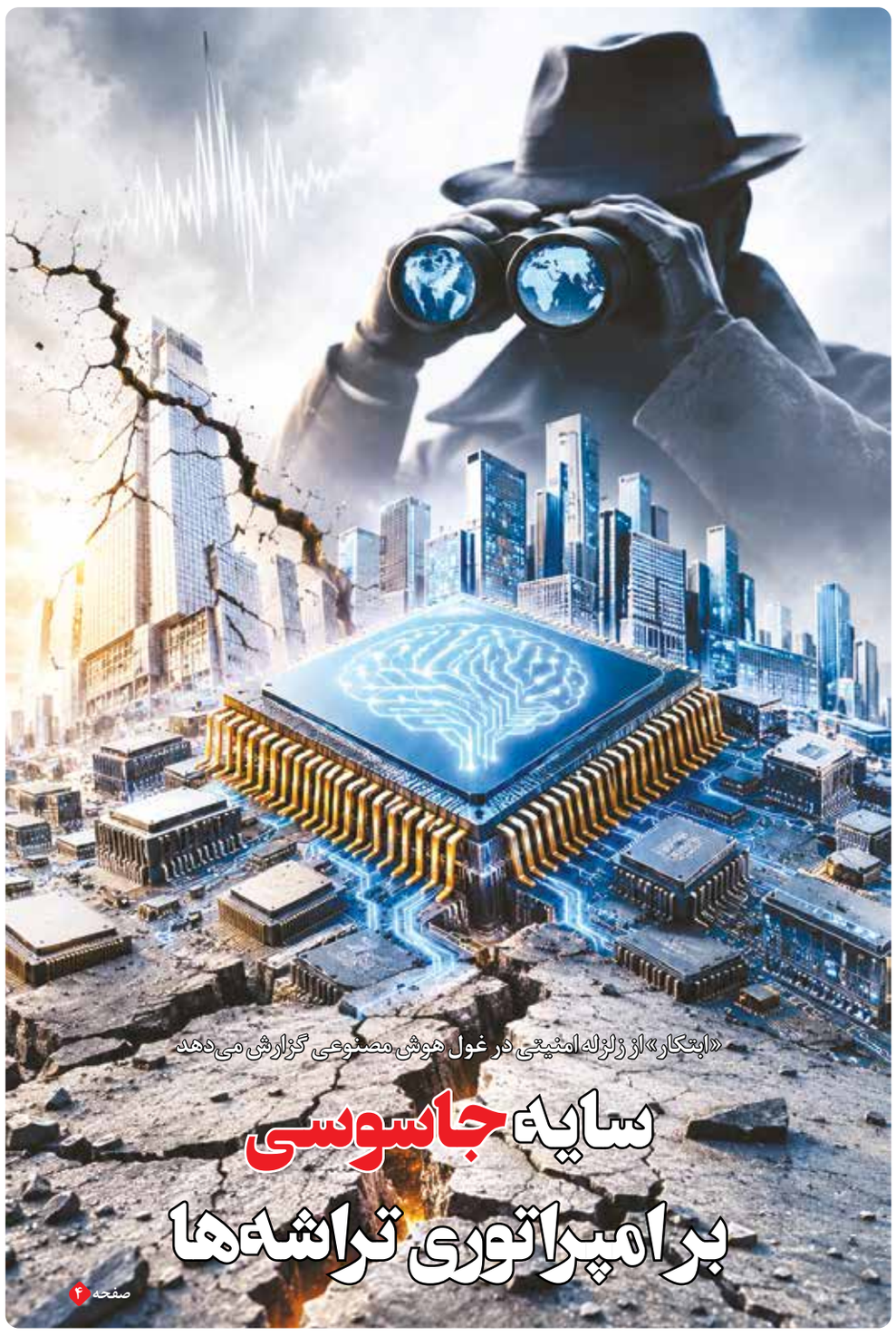
پزشکیان با تاکید بر عبور بر وضعیت نه جنگ و نه صلح مطرح کرد

با عزت گفت‌وگو و موضوع را تمام کنیم

رئیس‌جمهوری با اشاره به توطئه‌های دشمنان برای ضربه زدن به ایران، گفت: مقام معظم رهبری دستور دادند وضعیت نه جنگ نه صلح را پایان دهیم. می‌توانیم با عزت گفت‌وگو و موضوع را تمام کنیم. ما اهل گفت‌وگو و مذاکره هستیم و منطق حکم می‌کند، اگر می‌توانیم حق خود را با گفت‌وگو بگیریم، خودمان را درگیر جنگ نکنیم اما در مقابل زور و قلدری هم تسلیم نخواهیم شد.

مسعود پزشکیان، ۱۸ آبان در مراسم هفتادودومین سالروز تأسیس شرکت صنایع شیر ایران (پگاه) در جمع مدیران و کارکنان این شرکت با قدردانی از اقدامات انجام‌شده در این واحد تولیدی با تأکید بر اینکه مدیریت صنایع تولیدی باید از دولتی بودن خارج شود، گفت: تاب‌آوری و استقلال کشور با افزایش تولید و تأمین نیاز کشور انجام شده است، مدیر خوب و موفق کسی است که نگاه والا و برتر شدن داشته باشد. باید خود را بالاترین و برترین بدانیم تا بتوانیم در مسئولیت و کار خود موفق شویم و پیشرفت کنیم.

شرح در صفحه ۲



«ابتکار» از زلزله امنیتی در غول هوش مصنوعی گزارش می‌دهد

سایه جاسوسی بر امپراتوری تراشه‌ها

صفحه ۴

«ابتکار» از پیامدهای تشدید تنش میان عربستان و انصارالله گزارش می‌دهد

حمله به قلب اقتصادی سعودی‌ها

صفحه ۴

سرمقاله

محمدحسین صالحی



چهار ابتکار پکن برای ترسیم چارچوب امنیتی در غرب آسیا

فهم سیاست خارجی چین، بدون تدقیق در خرد و اندیشه چینی، امری دشوار و تا اندازه‌ای دست‌نیافتنی است. شناخت سیاست چین را می‌توان به شناخت شاخه‌های درختی تنومند تشبیه کرد که بدون توجه به ریشه‌های عمیق تمدنی آن، تصویری ناقص به دست می‌دهد. راهکارهایی که پکن ارائه می‌کند نیز غالباً در قالب مفاهیم کلی، عبارت‌های حکمت‌آمیز و زبان استعاری بیان می‌شوند؛ زبانی که به‌جای اشاره مستقیم به همه مصادیق، می‌کوشد اصول راهنمای رفتار را ترسیم کند. از این منظر، بخشی از سیاست خارجی چین را می‌توان بازتاب بازخوانی فلسفه و خرد باستانی آن در جهان امروز دانست؛ هرچند منافع اقتصادی، ملاحظات امنیتی و الزامات رقابت بین‌المللی نیز در شکل‌گیری آن نقش دارند وبدون تعمیق وتحلیل درست این راه کار ها نمی توان به منظور دقیق خرد چینی دست یافت از همین جهت فهم سیاست خارجی و راه کار هایی که چین امروز برای برقراری صلح وثبات در جهان و خصوصا در منطقه خاورمیانه که چینی ها آن را (جونگ دنگ به معنی شرق میانه) می نامند را نمتوان با روش های تحلیلی ساده بدون توجه به مولفه ها وریشه های فلسفی خرد چینی فهمید. در دنیای پر تلاطم امروز و نظم جهانی در حال تغییر اهمیت غرب آسیا در سیاست خارجی چین طی یک دهه گذشته افزایش یافته است. ورود پکن به پرونده‌هایی چون مسئله فلسطین، مذاکرات هسته‌ای ایران در قالب گروه ۵+۱ و کمک به حل اختلافات ایران و عربستان سعودی، از نشانه‌های توجه این کشور به تحولات منطقه به شمار می‌رود. این حضور را نمی‌توان صرفاً در مناسبات اقتصادی خلاصه کرد؛ زیرا از منظر پکن، تداوم همکاری‌های اقتصادی نیز به محیطی باثبات و پیش‌بینی‌پذیر نیاز دارد.در چنین چارچوبی، نگاه چین به غرب آسیا با برداشت این کشور از جایگاه خود در نظم بین‌المللی پیوند می‌خورد.

ادامه در صفحه ۲

اختلافات اروپا بر سر جنگ اوکراین عمیق‌تر شد

افشای تماس رهبران فنلاند و نروژ با پوتین



صفحه ۴

دولت با چه سناریویی اقتصاد ایران را اداره می‌کند؟

بودجه ۱۴۰۶ زیر سایه جنگ



صفحه ۶

معاون اجرایی رئیس جمهوری در مورد بحران گاز هشدار داد

با ۵۳۰ میلیون مترمکعب ناترازی مواجهیم



صفحه ۲

خبر

سفر اعلام نشده نخست وزیر عراق به تهران

پیام احتمالی واشنگتن در چمدان الزیدی

ابتکار- تأیید سفر یک‌روزه نخست‌وزیر عراق به تهران و دیدار او با مقام‌های ایرانی، بار دیگر نقش بغداد در تحولات دیپلماتیک منطقه را مورد توجه قرار داده است. این سفر در شرایطی انجام شده که تلاش کشورهای همسایه برای کاهش تنش میان ایران و آمریکا افزایش یافته و بازیگران منطقه‌ای در پی یافتن راهکاری برای جلوگیری از گسترش بحران هستند. اگرچه جزئیات گفت‌وگوهای انجام‌شده منتشر نشده، هم‌زمانی این سفر با تماس تلفنی دونالد ترامپ و نخست‌وزیر عراق، گمانه‌زنی‌هایی را درباره احتمال انتقال پیام میان تهران و واشنگتن ایجاد کرده است؛ احتمالی که تاکنون به‌صورت رسمی تأیید نشده است.

یک منبع در وزارت امور خارجه عراق روز دوشنبه از سفر هیئتی عراقی به تهران به سرپرستی علی الزیدی، نخست‌وزیر عراق، و با همراهی فالح الفیاض، رئیس سازمان الحشد الشعبی، خبر داد.

این منبع زمان سفر را روز شنبه اعلام کرد، اما یک مقام آگاه ایرانی با تأیید اصل سفر، توضیح داد که نخست‌وزیر عراق روز جمعه به تهران آمده و در دیدار با برخی مقام‌های کشور درباره آخرین تحولات منطقه و خلیج فارس گفت‌وگو کرده است.

اختلاف در اعلام زمان سفر و انتشار محدود جزئیات مذاکرات، نشان می‌دهد اطلاعات عمومی درباره دستور کار این دیدار همچنان محدود است. بااین‌حال، حضور رئیس سازمان الحشد الشعبی در ترکیب هیئت عراقی، اهمیت موضوعات امنیتی در مناسبات دو کشور را نیز برجسته می‌کند؛ هرچند درباره محورهای مشخص گفت‌وگوهای او گزارشی منتشر نشده است.

عراق به دلیل همسایگی با ایران و برخورداری از روابط سیاسی با آمریکا، از ظرفیت ارتباطی ویژه‌ای در معادلات منطقه برخوردار است. بغداد در سال‌های گذشته تلاش کرده است روابط خود را با تهران و واشنگتن حفظ کند و از تبدیل اختلافات دو طرف به بحرانی مستقیم در خاک عراق جلوگیری کند.

از این منظر، سفر اخیر را می‌توان در چارچوب تلاش برای حفظ کانال‌های ارتباطی و تبادل ارزیابی‌ها درباره تحولات منطقه بررسی کرد. بااین‌حال، میان رایزنی سیاسی و مأموریت رسمی میانجی‌گری تفاوت وجود دارد و هنوز نشانه‌ای قطعی از واگذاری چنین مأموریتی به نخست‌وزیر عراق منتشر نشده است.

هم‌زمان، پاکستان، قطر و ترکیه نیز در مسیر کاهش تنش‌ها فعال هستند. تعدد این رایزنی‌ها نشان‌دهنده نگرانی مشترک کشورهای منطقه از پیامدهای تداوم اختلافات ایران و آمریکاست؛ اختلافاتی که می‌تواند بر امنیت، تجارت و ثبات اقتصادی کشورهای همسایه تأثیر بگذارد.

یکی از نکات قابل توجه، انجام سفر نخست‌وزیر عراق پس از تماس تلفنی دونالد ترامپ با اوست. این توالی زمانی، احتمال ارتباط سفر تهران با تلاش‌های دیپلماتیک آمریکا را مطرح کرده، اما صرف هم‌زمانی دو رویداد برای اثبات انتقال پیام کافی نیست.

در شرایطی که مذاکرات ایران و آمریکا با مسائل پیچیده سیاسی و امنیتی روبه‌روست، کشورهای منطقه می‌کوشند از طریق گفت‌وگو با طرفین، زمینه کاهش اختلافات را فراهم کنند.

برای عراق، جلوگیری از تشدید بحران اهمیت مستقیمی دارد؛ زیرا افزایش تنش در خلیج فارس می‌تواند بر امنیت داخلی، مبادلات مرزی و فعالیت‌های اقتصادی این کشور نیز اثر بگذارد.

سفر نخست‌وزیر عراق به تهران را باید بخشی از فضای گسترده‌تر رایزنی‌های منطقه‌ای دانست؛ فضایی که در آن کشورهای همسایه تلاش می‌کنند مسیر گفت‌وگو میان ایران و آمریکا مسدود نشود.

بااین‌حال، میزان تأثیرگذاری این تحرکات به تصمیم‌های تهران و واشنگتن و آمادگی دو طرف برای دستیابی به تفاهم بستگی دارد. هنوز مشخص نیست رایزنی‌های اخیر به ارائه پیشنهادی تازه منجر شده یا صرفاً فرصتی برای تبادل دیدگاه‌ها بوده است.

آنچه اهمیت دارد، استمرار ارتباطات دیپلماتیک در شرایط حساس کنونی است. بغداد نیز با توجه به موقعیت جغرافیایی و روابط منطقه‌ای خود، می‌تواند یکی از مسیرهای انتقال دیدگاه‌ها باشد؛ نقشی که ابعاد واقعی آن تنها با انتشار اطلاعات بیشتر از مذاکرات روشن خواهد شد.

در نشست خبری سخنگوی وزارت خارجه مطرح شد

طرح دوروزه تهران همچنان روی میز

نشست خبری هفتگی اسماعیل بقائی، سخنگوی وزارت امور خارجه، روز دوشنبه ۱۸ آبان‌ماه در شرایطی برگزار شد که موضوع مذاکرات ایران و آمریکا، وضعیت تنگه هرمز، تحرکات دیپلماتیک کشورهای میانجی و تحولات امنیتی منطقه همچنان در صدر مسائل سیاست خارجی قرار دارد. بقائی در این نشست با تأکید بر اینکه پیشنهاد دو روزه ایران برای بازگشت امنیت به تنگه هرمز همچنان روی میز است، از واشنگتن خواست درباره پایان اقدامات محدودکننده و فراهم کردن زمینه مذاکرات تصمیم بگیرد. او همچنین درباره همکاری با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، سفر هیئت چینی به تهران، روابط با کشورهای همسایه و بحران‌های انسانی در غزه و یمن توضیح داد.

ابتکار دو روزه همچنان روی میز

یکی از مهم‌ترین محورهای نشست، واکنش سخنگوی وزارت خارجه به اظهارات مارکو روبیو، وزیر امور خارجه آمریکا، درباره غیرمنطقی بودن مطالبات تهران بود. بقائی با رد این ارزیابی تأکید کرد که درخواست ایران برای پایان تحریم‌ها، توقف محاصره دریایی و خاتمه درگیری‌ها، پیش‌شرط‌هایی مرتبط با حقوق و امنیت ملی کشور است.

او با اشاره به تجربه مذاکرات گذشته گفت که حملات آمریکا به ایران در جریان گفت‌وگوها و نقض تفاهم اسلام‌آباد، اعتماد به تعهدات واشنگتن را با چالش مواجه کرده است. به گفته سخنگوی وزارت خارجه، توافق اسلام‌آباد با وجود پذیرش طرفین، بیش از دو هفته دوام نیاورد.

بقائی در ادامه توضیح داد که پیشنهاد کنونی ایران ابتدا در قالب طرحی هفت‌روزه مطرح شده بود، اما برای تسهیل روند دیپلماتیک به دو روز کاهش یافت. بر اساس توضیحات او، در صورت اجرای مطالبات ایران از سوی آمریکا، تهران آمادگی دارد ظرف دو روز تعهدات مربوط به خود را انجام دهد و زمینه بازگشت امنیت به تنگه هرمز فراهم شود.

سخنگوی وزارت خارجه همچنین تأکید کرد که این پیشنهاد، طرحی تازه و مستقل از مذاکرات پیشین نیست، بلکه بر تعهداتی استوار است که در تفاهم ۱۴بندی اسلام‌آباد مطرح شده بود. او رفع تحریم‌های جدید، توقف محاصره و پایان اقدامات نظامی را از جمله موضوعات موردنظر ایران دانست.

تنگه هرمز و مسئله امنیت دریایی

بخش دیگری از نشست به وضعیت تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز اختصاص داشت. بقائی با اشاره به اهمیت این آبراه برای تجارت و اقتصاد جهانی، تأکید کرد که از دیدگاه تهران، ناامنی کنونی نتیجه اقدامات نظامی آمریکا و اسرائیل است.

او گفت کشتی‌هایی که قصد عبور از تنگه هرمز را دارند، برای حفظ ایمنی خود باید با مراجع ذی‌ربط ایران هماهنگی کنند. سخنگوی وزارت خارجه اقدامات تهران را در چارچوب دفاع از امنیت ملی و حقوق یک کشور ساحلی توصیف کرد.

بقائی همچنین اعلام کرد که پیش از نقض تفاهم اسلام‌آباد از سوی آمریکا، ایران توانسته بود ۶۵ درصد از ترافیک دریایی و حمل‌ونقل کشتی‌ها را به وضعیت پیش از جنگ بازگرداند. او این موضوع را نشانه آمادگی ایران برای اجرای تعهدات خود دانست.

در پاسخ به پرسشی درباره طرح موسوم به «دروازه آهنین» که هدف آن محدود کردن برخی مبادلات و مسیرهای تجاری ایران عنوان شده، بقائی تأکید کرد که چنین اقداماتی نیز مانند فشارهای پیشین به نتیجه موردنظر آمریکا نخواهد رسید.

نقش قطر و پاکستان در مذاکرات

سخنگوی وزارت خارجه درباره تلاش کشورهای میانجی نیز توضیح داد که ایران همچنان با قطر و پاکستان در تماس مستمر است و از اقدامات دیپلماتیک این دو کشور استقبال می‌کند.

او در واکنش به پیشنهاد نخست‌وزیر قطر برای حرکت به سوی توافقی قابل اجرا، یادآور شد که تفاهم اسلام‌آباد نیز توافقی عملی بود که طرفین آن را پذیرفته بودند، اما به گفته تهران، آمریکا به تعهدات خود پایبند نماند.

بقائی درباره نقش پاکستان نیز تأکید کرد که روابط تهران و اسلام‌آباد ریشه‌دارتر از موضوع میانجی‌گری است و نباید مناسبات دوجانبه را به موفقیت یا ناکامی مذاکرات با واشنگتن وابسته دانست.

او افزود که تلاش‌های میانجی‌گرانه پاکستان ادامه دارد و ایران برای این اقدامات ارزش قائل است. به گفته سخنگوی وزارت خارجه، روند مذاکرات زیر نظر شورای عالی امنیت ملی دنبال می‌شود و سطح حضور مقام‌های ایرانی در گفت‌وگوها متناسب با شرایط و تصمیمات مربوط تعیین خواهد شد.

بقائی همچنین در واکنش به گمانه‌زنی‌ها درباره انتقال پیام آمریکا از طریق یک هیئت عراقی، رفت‌وآمد مقام‌های ایران و عراق را امری متعارف توصیف کرد و تأییدی درباره حمل پیام ارائه نداد.

پرونده هسته‌ای و همکاری با آژانس

موضوع همکاری ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نیز از دیگر محورهای نشست بود. بقائی در پاسخ به پرسشی درباره احتمال تعلیق تعهدات ایران ذیل پیمان منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای اعلام کرد که تهران همچنان عضو این پیمان است و تعهدات خود را تعلیق نکرده است.

او توضیح داد که حملات نظامی به تأسیسات هسته‌ای ایران، اجرای عادی ترتیبات پادمانی را با دشواری مواجه کرده و به همین دلیل نمی‌توان انتظار داشت همکاری‌ها در شرایط کنونی مشابه وضعیت پیش از حملات باشد.

سخنگوی وزارت خارجه از عملکرد مدیرکل آژانس و شورای حکام نیز انتقاد کرد و معتقد بود این نهادها در قبال حملات به تأسیسات هسته‌ای ایران مسئولیت‌های خود را به‌درستی انجام نداده‌اند.

بااین‌حال، بقائی خبر داد که بازرسی از نیروگاه بوشهر چند روز پیش انجام شده و نمایندگی ایران در وین همچنان ارتباط حرفه‌ای و مستمر خود را با آژانس حفظ کرده است.

او همچنین تعیین پاداش ۲۰ میلیون دلاری آمریکا برای دریافت اطلاعات درباره برنامه هسته‌ای ایران را نشانه تناقض در مواضع واشنگتن دانست و گفت آمریکا از یک‌سو مدعی نابودی این برنامه شده و از سوی دیگر برای جمع‌آوری اطلاعات درباره آن تلاش می‌کند.

سفر مهم هیئت چینی به تهران

در بخش دیگری از نشست، سخنگوی وزارت خارجه به سفر هیئت چینی به ایران و رایزنی‌های انجام‌شده درباره تحولات منطقه اشاره کرد. او این سفر را مهم توصیف کرد و گفت گفت‌وگوها در ادامه همکاری‌های نزدیک تهران و پکن در مسائل دوجانبه و منطقه‌ای انجام شده است.



بقائی با اشاره به جایگاه چین به‌عنوان عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل و یکی از بازیگران مؤثر در مناسبات بین‌المللی، از نقش‌آفرینی این کشور برای کاهش تنش‌ها و تقویت امنیت غرب آسیا استقبال کرد.

او همچنین اعلام کرد که هیئت چینی پس از سفر به ایران، رایزنی‌های منطقه‌ای خود را در کشورهای دیگر ادامه خواهد داد. این اظهارات در شرایطی مطرح شد که تحولات خاورمیانه و تلاش برای جلوگیری از گسترش درگیری‌ها، به یکی از موضوعات مهم گفت‌وگوهای دیپلماتیک تبدیل شده است.

روابط همسایگی زیر فشار تحولات منطقه

بقائی درباره گزارش‌های مربوط به فشار آمریکا بر عراق برای محدود کردن گذرگاه‌های مرزی با ایران گفت که روابط دو کشور بر پیوندهای تاریخی و منافع مشترک استوار است و فشارهای خارجی نباید این مناسبات را مخدوش کند.

او در پاسخ به پرسشی درباره پروژه مسیر ارتباطی موسوم به «تریپ» در ارمنستان نیز تأکید کرد که ایران از رفع انسداد مسیرهای مواصلاتی استقبال می‌کند، مشروط بر آنکه مرزهای شناخته‌شده و وضعیت ژئوپلیتیکی منطقه تغییر نکند.

به گفته سخنگوی وزارت خارجه، مقام‌های ارمنستان اطمینان داده‌اند که این پروژه به تغییر مرزها منجر نخواهد شد، شرکت‌های ارمنی اجرای آن را بر عهده خواهند داشت و نیروی نظامی آمریکایی در منطقه مستقر نمی‌شود. بااین‌حال، تهران تحولات را با دقت دنبال خواهد کرد.

بقائی همچنین اقدام جمهوری آذربایجان در نامطلوب اعلام کردن ۱۴ شهروند ایرانی را غیردوستانه خواند و از احضار سفیر این کشور به وزارت امور خارجه و اعلام اعتراض رسمی تهران خبر داد.

درباره روابط با هند نیز سخنگوی وزارت خارجه بر اهمیت گسترش همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه در چارچوب سازمان‌هایی مانند بریکس و شانگهای تأکید کرد.

غزه، لبنان و یمن در دستور کار

تحولات انسانی خاورمیانه بخش مهم دیگری از سخنان بقائی را تشکیل داد. او با اشاره به وضعیت دشوار مردم غزه در آستانه فصل سرما، اعلام کرد که به‌رغم تفاهم شرم‌الشیخ، محدودیت‌های ورود کمک‌های بشردوستانه همچنان ادامه دارد.

به گفته او، درحالی‌که قرار بود روزانه ۶۰۰ کامیون حامل کمک وارد غزه شود، شمار کامیون‌های ورودی حدود ۱۲۰ تا ۱۲۲ دستگاه است؛ رقمی که پاسخگوی نیازهای جمعیت آواره این منطقه نیست.

سخنگوی وزارت خارجه همچنین نسبت به ادامه حملات اسرائیل در غزه، کرانه باختری و جنوب لبنان ابراز نگرانی کرد و خواستار اقدام مؤثر سازمان ملل و سازمان همکاری اسلامی شد.

درباره یمن نیز بقائی با محکوم کردن حملات به غیرنظامیان و زیرساخت‌ها، بر ضرورت پایان محاصره و توقف درگیری‌ها تأکید کرد. او گفت راه‌حل بحران باید از مسیر گفت‌وگو و بر پایه نقشه راه مورد تفاهم طرف‌های یمنی و عربستانی دنبال شود.

پرونده خلبانان ایرانی همچنان باز است

یکی دیگر از موضوعات مطرح‌شده، وضعیت سه خلبان ایرانی مفقودشده در قطر بود. بقائی اعلام کرد که ستاد کل نیروهای مسلح و مقام‌های قطری ارتباط مستقیم دارند و یک هیئت فنی ایرانی نیز برای پیگیری موضوع به قطر سفر کرده است.

او تأکید کرد تا زمانی که شواهد کافی درباره شهادت این افراد دریافت نشود، پرونده آنان همچنان باز خواهد ماند و پیگیری‌ها ادامه خواهد یافت.

سخنگوی وزارت خارجه همچنین درباره احتمال مشارکت کره جنوبی در عملیات دریایی تنگه هرمز هشدار داد که ورود بازیگران جدید به این وضعیت پیچیده می‌تواند بر مشکلات موجود بیفزاید.

پیام انتخابات آمریکا از نگاه تهران

بقائی در واکنش به نتایج انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا، آن را نشانه نارضایتی بخشی از افکار عمومی این کشور از سیاست‌های دولت ترامپ دانست. او تأکید کرد که تهران سیاست خود را براساس تغییر احزاب و افراد در واشنگتن تنظیم نمی‌کند، بلکه معیار اصلی را منافع و امنیت ملی ایران می‌داند.

سخنگوی وزارت خارجه در پایان با تأکید بر ارتباط دیپلماسی و توان دفاعی، اعلام کرد که ایران همچنان از ابزارهای مختلف برای پیگیری منافع خود استفاده خواهد کرد.

مجموع مواضع مطرح‌شده در نشست نشان می‌دهد که از نگاه دستگاه دیپلماسی، مسیر مذاکره همچنان بسته نشده، اما آغاز روندی تازه به تصمیم واشنگتن درباره تعهدات پیشین، تحریم‌ها و وضعیت امنیتی منطقه وابسته است. در همین حال، تهران تلاش دارد ارتباط با میانجی‌ها، کشورهای همسایه و شرکای بین‌المللی خود را حفظ کند؛ رویکردی که در شرایط کنونی، هم برای مدیریت بحران و هم برای پیگیری منافع اقتصادی و امنیتی کشور اهمیت دارد.